

A Lenin Kohászati Művek könyvtárában

A Lenin Kohászati Művek hazánk egyik legnagyobb nehézipari üzeme, emberek ezreinek ad munkát, és emellett roppant nagy anyagi áldozatokkal igyekszik elősegíteni munkásai műveltségének gyarapítását. Munkásainak több mint a fele távolról jár be, s ezek a dolgozók a nehéz közlekedés miatt érhető módon, javarészt kicsúsznak a kultúrnelvélségi osztály hatósugarából. Ez a helyzet sok nehézséget okozott a könyvtár munkájában, amit idáig csak részben sikerült és a jövőben is csak fokozatosan lehet áthidalni.

A számok e pillanatban a következő képet mutatják:

A könyvtár könyvvállománya kereken 35 000 kötet. Ami más szóval annyit jelent, hogy a gyáróriás valamennyi dolgozóját számításba véve, mindenkire kb. két kötet jut. A rendelkezésre álló adatok szerint a könyvtár múlt évi 4877 olvasójából csak 52% volt üzemi dolgozó. Ez a 2521 fő 20 583 alkalommal 42 160 kötetet kölcsönzött, a könyvtár egész évi könyvforgalmának alig több mint harmadát. Akaratlanul is szembeötlő arány, hiszen egyáltalán nem mondható egészségesnek, hogy épp a fenntartó gyár dolgozói látogatják kisebb mértékben könyvtárakat, mely a gyár területén kívül levő Bartók Béla Művelődési Ház egyik emeletén működik, nem üzemi dolgozóknak is kölcsönöz. Munkatársaimmal együtt a munkáscsaládok hosszú sorát kerestük fel otthonaikban, és igyekeztünk a könyvekkel való kapcsolatuk adatait megtudakolni. Beszélgetésünk nyomán az a kép alakult ki bennünk, hogy a múltbeli évtizedek nyomorúságos viszonyai után most végre biztos megélhetéshez jutott munkásság elsősorban az élet anyagi vonatkozású oldalai felé fordult. A családi házak építése és bebútorozása, öltözködés, motorkerékpár vagy éppen gépkocsi vásárlás mögött a könyvek iránti hajlandóság háttérbe szorult. Az érdeklődés serkentésére a gyár szüntelenül zajló, egyéb irányú tevékenysége mellett (a művelődési házban rendezett előadások, a gyári általános iskola közreműködése, legújában a szocialista brigádok önképzésre tett — változatos értékű — felajánlásai stb) a könyvtár is megtette a magáét.

Létrehozott tizenny — átlagosan 500-as kötetszámú — letéti könyvtárat, melyet önként vállalkozó társadalmi munkások, a dolgozóktól úgyszólván karnyújtásnyira, közvetlenül a munkahelyen kezelnek. A nyolcórás műszakban maga is résztvevő könyvtáros részére — kedvgerjesztőül — ügyes jutalmazási rendszert léptettek életbe. Eszerint a hónap során

kikölcsönzött minden 10 kötet után egy pontot irtak a könyvtáros javára. További 0,5—0,5 pontot nyer, ha a gondjaira bízott üzembrész dolgozóinak 1—1%-át a könyvtár beiratkozott olvasóinak táborába tudja léptetni. A havi eredmények után, a pontszám növekedésével arányosan, pénzjutalomban részesül, melynek legnagyobb összege 200 forint. Hogy ez a jutalmazási rendszer nem eredménytelen, azt mutatja a sok közül pl. az Acélöntöde adata is. 1961 januárjában az itteni 860 dolgozó 16%-a könyvtári tag lett, és a 700 kötetes letéti könyvtár teljes egészében megfordult az olvasók kezében, akik 726 kötetet kölcsönöztek.

Az a törekvés, hogy a könyveket még inkább az olvasók közelébe vigyék, az üzemi könyvtáraknál kisebb egységeket is létrehozott. Ezek az ún. „láda”-könyvtárak” amelyek 50—70 kötetesek, és egész a műhelyekig lejutnak. Állományukat havonta cserélik. A Lenin Kohászati Művek egészének ilyesfajta „behálózása” csak egyetlen fronton üt vissza, mégpedig a könyv-védelemben. A munkahelyekről táskában, zsebben hazahordott könyvek közül igen sok szennyeződik, rongálódik olyannyira, hogy a különböző kárteritésekből, bírságokból befolyó összeg évente kb. 10 000 Ft-tal növeli a könyvtár új könyvek vásárlására fordítható (egyéb-ként 100 000 forintos) keretét.

Az üzemekbe kihelyezett és egyéb fiókkönyvtárakon kívül természetesen működik, és eredményes forgalmat bonyolít le a központi könyvtár is. Az alig másfél éve, több milliós költséggel kibővített Bartók Béla Művelődési Ház kényelmesen berendezett olvasóterme minden igényt kielégít. Itt dolgozik három főhivatású könyvtáros, akik a központi könyvtár olvasóiról a következő foglalkozási statisztikát készítették: az 1960. évi 2356 olvasónak 33%-a munkás, 18%-a szellemi foglalkozású, 10%-a háztartásbeli, 5%-a nyugdíjas, 29%-a tanuló, 5%-a egyéb foglalkozású.

A legolvasottabb szerzők — a változatlanul mindenkit megelőző Jókai és Mikszáth után Mesterházi Lajos, Gergely Márta, Németh László (az Égető Eszterrel), Berkesi András (a Kopjásokkal) és Sásdi Sándor. Külföldiek — a klasszikusok után — Solohov, Dold-Mihajlik, Szimonov és Irwin Shaw.

Egybehangzóan kifogásolják az olvasók irodalmunknak azt az egyoldalúságát, hogy falusi tárgyú regény tömegével van, de ezekkel egyértékű olyan mű, mely az ipari munkások életével foglalkozik, még alig látott napvilágot.

Ordas Iván